

Drie uren van duisternis

‘En het was ongeveer het zesde uur, en er kwam duisternis over het hele land tot het negende uur toe; en de zon werd verduisterd’ (Luk. 23:44). Dit was – let goed op! – *het gevolg* en niet de oorzaak van de duisternis die een volstrekt bovennatuurlijk karakter droeg.

Waarom bedekte de hemel zijn aangezicht? Waarom verloor op klaarlichte dag de zon haar schijn? Het was een uiterlijk teken van het feit dat nu alles wat de Heer omringde, waarmee Hij tot nu toe te maken had gehad, terugtrad. Dat waar het in de laatste uren om ging, was een zaak tussen Hem en God alleen. Hoe zou ook de schepping de diepte van het lijden kunnen aanzien, waarin de Schepper nu afdaalde?! Paste hier niet donkerheid bij het zien van de duisternis die Hem omhulde Die de schepping in het aanzijn had geroepen?

Ook ons past het om terug te treden in heilige terughoudendheid en ontzag. We zullen in eeuwigheid het geheim van dat wat hier in de ziel van de Heer gebeurde, niet kunnen doorgronden. Daarom past het ook dat de Heilige Geest ons over de drie uren zelf maar weinig of niets bericht. Hoe zou het ook mogelijk zijn ons iets over de moeite van Zijn heilige ziel te schilderen, toen Hij Zich tot een schuldoffer stelde? Hoe zou Hij ons kunnen meedelen wat het betekent, dat Hij ‘Zijn ziel uitgestort heeft in de dood’, dat Hij ‘is afgesneden uit het land der levenden’ (Jes. 53:12,8), dat Hij ‘in het stof des doods’ gelegd werd (Ps. 22:16)?

*Op 't kruis werd U verlaten
door God, Die heilig is;
hoe leed U bovenmate
in deze duisternis!*

Het was, zoals de dichter zegt: ‘Ook hier deed Hij Zijn mond niet open’ (vgl. Jes. 53:7b). Geen woord, geen klacht horen wij van Hem Die zó lijdt. Zijn lippen bleven gesloten, totdat zij ten slotte door dat wat Hij leed, zich omstreeks het negende uur openden met een luide stem. Tot daartoe horen we ‘geen luide woorden’ van Hem. Niet aan het kruis, en ook niet daarvoor op Zijn lijdenswegen; rustig en stil ging Hij Zijn weg tot aan het kruishout. Hij sprak woorden van liefde en genade tot de discipelen, tot Zijn moeder en tot de rover. Hier echter spreekt Hij met luide stem – een bewijs van de diepe afgrond van lijden waarin Hij in deze laatste uren afdaalde.

‘Gaat het u niet aan, gij allen die voorbij gaat? Aanschouwt het en ziet, of er een smart is als Mijn smart, die Mij aangedaan is’ (Klaagl. 1:12). Deze woorden mogen in hun diepste betekenis op Hem toegepast worden, hier in de uren van Gods brandende toorn. Ook het wezen en de inhoud van dit naar we menen vierde kruiswoord, onderscheiden zich volkomen van de andere woorden. ‘Eloï, Eloï, (...) Mijn God, Mijn God (...)’ (Mark. 15:34). Wanneer vernamen wij van Hem ooit zo’n spreken tot Zijn God?

‘Ik prijs U, Vader’, zei Hij, toen de verwerping door Zijn volk de aanleiding voor een nieuwe ontwikkeling van de Goddelijke genade werd (Matth. 11:15). ‘Vader’, ‘Heilige Vader’, ‘Rechtvaardige Vader’, noemt de Heer Jezus Hem in Zijn gebed (Joh. 17). ‘Mijn Vader’, ‘Abba, Vader’, kwam zelfs in Gethsémané nog over Zijn lippen, toen Hij de lijdensbeker uit de hand van God aannam. Wat een innige gemeenschap, die zelfs niet door de minste ademtocht werd verstoord! En ‘Vader, vergeef hun’ bad Hij, zoals wij zagen, ook nog aan het kruis – een volkomen bewijs voor ons dat Hij niet, zoals velen wel denken, al vóór de drie uren van de duisternis de Zondendrager geweest is. Wie zó denkt, heeft nooit erkend wat de zonde is in het oog van God en maakt, misschien onbewust, het verzoenend lijden van de Heiland

kleiner. Wat een verandering vond plaats en moest plaatsvinden, toen het ging om *dit* lijden in die drie uren van duisternis, verlaten door God.

‘En op het negende uur riep Jezus met luider stem: (...) Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?’ (Mark. 15:34). Dat Hij door de mensen verlaten was, en dat Hij in toenemende eenzaamheid Zijn weg hier op aarde ging, totdat ten slotte allen zich aan Hem ergerden en zich van Hem afwenden, verwondert ons niet. Het lag aan Zijn trouw en overgave aan God te midden van een onrein en God-vijandig geslacht. Hier echter was het *God* Die Hem verliet – Hem Die geen onrecht gedaan had, ja Die geen zonde kende (1 Petr. 2:22; 2 Kor. 5:21).

Alleen op grote afstand kunnen wij vermoeden wat het voor God geweest moet zijn om Zijn aangezicht te moeten verbergen voor Hem Die het waarachtige Brandoffer was, Die gekomen was om Zijn wil te doen en Die het volkomen gedaan heeft (Hebr. 10:9; Ps. 40:9). Was het in de voorbijgegane tijd ook niet zó met het oog op de Vader en de Zoon, zoals we in de geschiedenis van Abraham en Izak lezen: ‘Zij beiden gingen samen’ (Gen. 22:6,8)? We moeten hier altijd alleen denken aan Hem als in het vlees gekomen. Als Zoon van God van eeuwigheid was de Heer nooit door God verlaten. (Dan zouden we moeten zeggen ‘door Zijn Vader verlaten’; maar dat zegt de Schrift nergens; daarom vinden we in het Evangelie van Johannes deze uitspraak ‘Waarom hebt Gij Mij verlaten?’ ook niet).

Toen Abraham zijn zoon, zijn enige die hij liefhad, nam om hem op Moria te offeren, liet God het niet toe. ‘Abraham, Abraham! (...) Strek uw hand niet uit aan de jongen, en doe hem niets!’ (Gen. 22:11-12). Bij de Heer greep God echter *niet* in en er verscheen geen engel om een halt toe te roepen, om Hem zoals in de nachtelijke worsteling te sterken (Luk. 22:43). Hier heeft God Zich afgewend. En Hij móest het doen.

We lezen een ondoorgrondelijk geheim: ‘Doch het *behaagde* de HEERE Hem te verbrijzelen; Hij heeft Hem krank gemaakt’ (Jes. 53:10). Dit was echter juist wat voor de Heer de moeite van Zijn ziel zo oneindig groot maakte, wat Zijn oog van ellende deed treuren (Ps. 88:10): dat het Zijn God was Die Hem verlaten had. ‘*Gij* hebt Mij in de onderste kuil gelegd, in duisternissen, in diepten. Uw grimmigheid ligt op Mij; *Gij* hebt Mij neergedrukt met al Uw baren’ (Ps. 88:7-8).

In Psalm 22:13-19 lezen we de klachten die de Heer uitspreekt. Alles wat daar genoemd wordt, voelde Hij in het diepst van Zijn hart. En toch: wat was dat vergeleken bij de onuitsprekelijke pijn van deze uren! ‘Maar Gij, HEERE! Wees niet verre; Mijn Sterkte! Haast U tot Mijn hulp’ (Ps. 22:20). ‘Op U hebben onze vaders vertrouwd; zij hebben vertrouwd, en Gij hebt hen uitgeholpen’ (Ps. 22:5). David zag van de hoogte van zijn leven naar beneden en kon zeggen: ‘Ik heb de rechtvaardige niet verlaten gezien’ (Ps. 37:25). De Heer riep echter: ‘Wees niet verre van Mij, want benauwdheid is nabij; want er is geen helper’ (Ps. 22:12). God bleef ver van Zijn verlossing, van de ‘woorden van Zijn brullen’ (Ps. 22:2). Hoe aangrijpend!

Ja, het is zoals men wel zegt ‘een toneel dat alle begrip te boven gaat’ – de enige Rechtvaardige Die ooit in de wereld was, heeft het aan het einde van Zijn leven moeten uitroepen dat Hij door God verlaten was! Vragen wij dan niet waarom? Kunnen we Zijn klachten niet begrijpen? ‘Waarom hebt Gij Mij verlaten, verre zijnde van Mijn verlossing, van de woorden van Mijn brullen? (...) Ik zal zeggen tot God: Mijn Steenrots, waarom vergeet Gij Mij? (...) Gij zijt de God van Mijn sterkte, waarom verstoot Gij Mij (...)?’ (Ps. 22:2; Ps. 42:10; Ps. 43:2). Was Hem de vreselijke oorzaak van Zijn verlatenheid dan niet bekend? Ach, we weten dat we Zijn vraag niet zó op moeten vatten, want van tevoren wist Hij alles wat Hem zou overkomen (Joh. 18:4).

Ook wij weten de oorzaak, omdat Zijn Woord het ons zegt. En ook Zijn aardse volk, dat zelfs hier nog vreselijk genoeg het waagt om Hem te bespotten, zal het eens erkennen door de mond van het trouwe overblijfsel: 'Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen, en onze smarten heeft Hij gedragen (...) Hij is om *onze* overtredingen verwond, om *onze* ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden' (Jes. 53:4-5).

F. von Kietzell